

Marianne Bottriaux tekst en foto's

Palmen omhoog, palmen omlaag

Door het maken van het grootste kantwerk ter wereld, dat in het Guinness Book of Records werd opgenomen, vierde de Noord-Portugese stad Vila do Conde op 2 augustus 2015, de dag van de kant. Fortuna Burke, het aangewezen jurylid van de Wereldrecordorganisatie, certificeerde het kunstwerk officieel als grootste kantwerk ter wereld. Als hoogtepunt van de viering werd het kunstwerk aan de mast van een replica van een schip uit de zestiende eeuw gehesen. Tijdens die plechtigheid roemde de vrouwelijke burgemeester van Vila do Conde, Elisa Ferraz, de grote toewijding en de zorg van de kantklossters bij het voortzetten van de traditie.

Het project om het grootste kantwerk ter wereld te realiseren werd door Maria da Guia Monteiro geïnitieerd in de lente van het jaar 2014 op de dag van de kant en begon vorm te krijgen in januari 2015. Vanaf het oproepmoment meldden zich honderdvijftig lokale kantmaaksters aan op de site van de Portugese kantorganisatie van Vila do Conde (www.cm-viladoconde.pt). Het gigantische kunstwerk telt 437 vierkanten, van elk 30 bij 30 centimeter, met een grote diversiteit aan soorten kloskant en kleuren. De totale oppervlakte is 50 m² en het gewicht komt op ongeveer acht kilo (linnengaren). Op YouTube zijn er filmpjes te zien hoe dat hijsen gebeurde. Probeer bijvoorbeeld het volgende adres:

'MaiorRendadeBilros- Guinness World Record- Vila do Conde' en kies de regel met YouTube. De inspiratie van dit feestproject en de vervaardiging daarvan tonen de lokale betekenis van traditionele kloskant aan. Kantklossen wordt in Vila do Conde al vanaf de zestiende eeuw beoefend en neemt nu nog een actieve rol in die regio in. Voor een groot deel vindt dit plaats in de klosschool 'Escola de rendas' waar jonge meisjes zich kunnen bekwamen in die techniek. Uit die school is het kantsmuseum 'Museu das rendas de Bilros' ontstaan, dat de bezoekers de belangrijke lokale traditie presenteert. Sinds de heropening van het museum, na de renovatie, op 23 oktober 2015, kan het kunstwerk van de geprezen klossters van Vila do Conde aanschouwd worden.

Dit museum bezocht ik afgelopen september 2017 tijdens een kort verblijf in Porto. Heel makkelijk komt men er vanuit Porto met een metrorit van 35 minuten. Even in het dorp zoeken, want het is niet ingericht voor buitenlandse toeristen die de taal niet machtig zijn, maar de smartphone met een maps-app biedt natuurlijk uitkomst. De functie van hoofdredacteur opent deuren en na het overhandigen van een Kantbrief bij de kasbeheerder van het museum werd een dame opgeroepen, Manuela Pereira. Deze dame gaf me met trots een mini rondleiding door het museum. Het museum telt twee verdiepingen en op elke verdieping waren drie klossters bezig. Boven is de kantschool ook gevestigd. Het kussen is een rol die op een standaard rust zodat men lange kanten kan vervaardigen en de klossen hebben de typische dikke, bolle koppen. Omdat Porto en ook Vila do Conde

(wat Stad van de Graaf betekent, Vila is stad en Conde is graaf) aan de kust liggen, zijn er veel zeemotieven in de kant verwerkt. Kenmerkend is de grofmazige tule met enigszins vierkante ajours. In het gesprek met mevrouw Pereira viel de naam Peniche. Het is de naam van het andere kantcentrum van Portugal, die stad ligt ook aan de kust, ongeveer 90 kilometer boven Lissabon. Als antwoord op de vraag of er een verschil zit in kanttechniek tussen de twee centra, geeft Manuela Pereira aan dat de klossters de klossen anders vasthouden: in Vila do Conde houdt men de klossen onder de handpalmen, in Peniche met de handpalmen omhoog gedraaid met de klossen zichtbaar. In het tekstvakje leest u een tekst van Lia Baumeister met uitleg over wat het verschil verder inhoudt. In het museum trof ik een klein beeld van een kantklosster aan het werk. Het beeld is gemaakt door Ilídio Fontes en is een replica van het beeld dat in Vila do Conde is te zien in de oude haven (Caias das Lavandeiras).

Museu das Rendas de Bilros
Rua de S.Bento 70, 4480-781
Vila do Conde museus@cm-viladoconde.pt

De vraag over het verschil in klossen heeft te maken met waarop wordt geklost. Als men op een rol klost, moet je de open methode gebruiken. Dit wil zeggen dat je eindigt met kruisen. Je wisselt dan een klos van elk paar uit om twee nieuwe paren te maken. Hierdoor kan de draai in elk paar er niet uit gaan. Zou je met een draai eindigen dan rollen de draaien er weer uit omdat de paren naar beneden hangen. Op een plat kussen kun je open en gesloten klossen want de paren blijven op het kussen liggen. Of je nu open of gesloten klost, maakt niets uit voor het eindresultaat als je werk klaar is. Het is niet te zien welke methode gebruikt is. Ik vind de open methode logischer, want het is eenvoudiger om de meerparige verbindingen te maken en je ziet vlugger of je een fout maakt in de netslag. Vaak maken mensen die de gesloten methode klossen de vlecht wel in de open methode omdat die makkelijker aantrekt als je met kruisen eindigt na een halve slag dus draaien kruisen aantrekken. Als je met draaien gaat aantrekken, blijven de paren wiebelen en is het moeilijker.

Lia Baumeister
Open methode: netslag is draaien, kruisen.
De paren liggen nu open.
Gesloten methode: halve slag is kruisen, draaien.
De paren liggen nu gedraaid (ofwel gesloten).

Detail van de vierkanten

Enkele klossters aan het werk

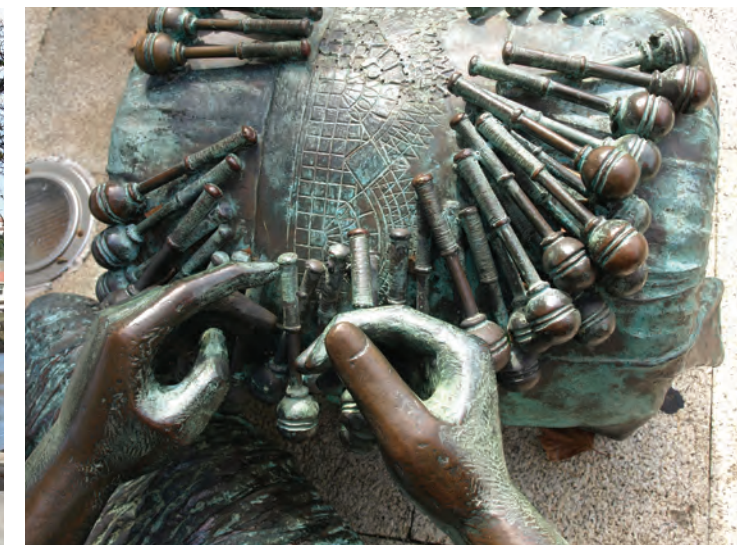
Kant uit Vila do Conde

Tunnel in het museum met de kanten werkjes

Haven Vila do Conde met beeld van Ilídio Fontes

Detail van het beeld